

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

פורים, ה'תשל"א

חלק ה – יו"ל לש"פ פקודי, ב' אדר-שני, ה'תשע"ו

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה (ופרצת)

שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה„צמח צדק“

פתח דבר

לקראת ש"פ פקודי, ב' אדר שני הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק חמישי מהתוועדות חג הפורים ה'תשל"א, הנחה בלתי מוגה (חלקים הראשונים י"ל בשבועות הקודמים, חלק שישי ואחרון י"ל אי"ה לש"פ ויקרא).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצש"ק פ' ויקהל, כ"ה אדר, ה'תשע"ו (ופרצת),

שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

ברוקלין, נ"י.

Published and Copyright 2016 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

מט. בהמשך להמדובר לעיל ש"ליהודים היתה אורה ושמחה גו", הנה ההתחלת הענין ד"יהודים" במגילת אסתר — שבה נתבאר סיפור ימי הפורים האלה (כולל גם ש"לא יעברו מתוך היהודים . . (1) מזרעם", שנשאר הוראה בכל ימות השנה, בכל דור ודור ובכל מקום ומקום) כפשוטו של ענין — היא: "איש יהודי הי' בשושן הבירה"²⁰⁹.
והפירוש בזה:

"יהודי" — כפי שנתבאר בתושבע"פ — אין הכוונה לשבט מסויים מישראל, אלא לשם "יהודי" שבו נקרא כל אחד מישראל: "כל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי", כיון שיהודי אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלקות (כנ"ל סל"ג-ד).

[ובזה נכלל גם שכל ענין שהוא "זר" ליהדות, הרי הוא כופר בו, והיינו, שלא זו בלבד שאינו עושה זאת — דמאי קמ"ל?! כיון שהוא יהודי, בודאי לא יעשה זאת — אלא שהוא "כופר" בזה, באמרו שאין זו "מציאות", כי אם בלבול ונסיון כו'. "מציאות" — יש רק לטוב, רוחניות וקדושה, ואילו כל שאר הענינים שמעלימים ומסתירים או מבבלבים לזה, אין להם מציאות מצד עצמם; כל מציאותם היא רק כדי שיוכל להיות "יתרון האור מן החושך"²⁴⁴. ולכן, כשיש "עבודה" אלא שהיא "זרה" ליהדות, הרי הוא "כופר" במציאות זו. ומצד זה — נקרא יהודי"; זהו מה שמסמל השם "יהודי"].

ו"איש יהודי" — שפירושו³²⁰ "שר ליהודים, כמו איש הר הבית"³²¹, שהי' ממונה על הר הבית, וכמו ה' איש מלחמה"³²², שפירושו "בעל (בעה"ב על עניני) מלחמה"³²³, ועד"ז "איש יהודי" — ממונה על הענין של "יהודי" שישנו בכל אחד מישראל.

ג. והענין בזה:

על בני נאמר²⁸⁹ "והייתם לי סגולה מכל העמים", והיינו, שיחודם של בני הוא באופן של "סגולה" — שבשביל זה לא נדרש (ואף אחד לא דורש) שום דבר, ולא נוגע אם יש על זה ביאור ע"פ שכל, כיון שזהו ענין שלמעלה שלא בערך משכל.

ובדוגמת הקשר והשייכות שבין אב לבן — שאין זה ענין שיכולים לבאר בשכל; לא צריכים ולא רוצים לבאר זאת בשכל, כיון שהשכל הוא למטה הרבה יותר מזה.

(322) בשלח טו, ג.

(323) פרש"י עה"פ.

(320) תו"א מג"א צט, א.

(321) מדות פ"א מ"ב. תמיד כז, ב.

ישנו אמנם הביאור המובא בספרי טעמי המצוות³²⁴ בנוגע לטעם מצות כיבוד אב ואם, שזהו לפי שהם התמסרו אליו לגדלו ולספק כל צרכיו וכו', אבל, ביאור זה אינו ממצה ("שעפט ניט אויס") את כל העומק והעצמיות של אהבת הבן אל האב ואהבת האב אל הבן. וכל זה — אפילו בנוגע לאב ובן למטה, ועאכו"כ בנוגע להקב"ה ובנ"י:

רבינו הזקן מבאר בדרושים הקשורים עם התחלת חודש תשרי³²⁵, ש"הבן שנלקח ממוח האב, נפרד ממנו אח"כ .. ונהי' מהות בפ"ע", שלכן, "למסור נפשו בשביל אהבת אביו .. אינו מחויב ע"פ הדין, כי חיין קודמין³²⁶, ואבידתו ואבידתו קודמת"³²⁷.

והיינו, שאע"פ ש"ברא כרעא דאבוה"³²⁸, וזוהי כל מציאותו, ועד שאפילו מה ש"יפה כח הבן" הרי זה "מכח האב"³²⁹, כידוע הפירוש במארז"ל זה³³⁰ (נוסף על פשוטו), שגם מה ש"כח הבן" יכול להיות "יפה מכח האב" מצד הכחות הגלויים, הרי זה גם "מכח האב", מהכחות הנעלמים של האב, אעפ"כ, נעשה הבן מציאות בפני עצמו.

ואע"פ שבהיותו מציאות בפ"ע הרי הוא קרוב אל עצמו ("אדם קרוב אצל עצמו"³³¹) יותר מאשר אל אביו, הנה הקשר שביניהם הוא למעלה ממה שיכולים לבאר ע"פ שכל.

ועאכו"כ למעלה, בנוגע לבנ"י, ש"בנים אתם לה' אלקיכם"³³², ולא רק "בנים" סתם, אלא "בני בכורי ישראל"³³³,

— והיינו, שאע"פ שמלבד בנ"י אין להקב"ה כביכול עוד "בנים" (כי אם "עבדים"), נקראים בנ"י "בני בכוריי", שיש אצלם גם התוספת עילוי שיש לבן הבכור (כמו אילו היתה עוד מציאות של בנים)³³⁴ —

שאצלם ניתוסף ענין עיקרי לגבי אב ובן למטה — כפי שמבאר רבינו הזקן³²⁵ ש"הנשמה .. אינה נפרדת ממנו ית' כלל", "רק כולא חד", "ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד"³³⁵.

324 ראה חובת הלבבות בפתחה לשער ש"ה' קנד, א. "התמים" ח"ג ע' כז. ועוד.
 329 שברעות מח, סע"א. וש"נ.
 330 ראה גם תו"מ חנ"ה ע' 58. וש"נ.
 331 יבמות כה, ריש ע"ב. וש"נ.
 332 פ' ראה יד, א.
 333 שמות ד, כב.
 334 ראה גם תו"מ חנ"ב ע' 371 בהערה.
 335 ראה זח"ג עג, א.
 324 ראה חובת הלבבות בפתחה לשער ש"ה' קנד, א. "התמים" ח"ג ע' כז. ועוד.
 329 שברעות מח, סע"א. וש"נ.
 330 לקו"ת דרושי ר"ה סב, ד.
 326 ב"מ סב, א.
 327 שם לג, א.
 328 ראה עירובין ע, ריש ע"ב. פרש"י
 כתובות צב, א — ד"ה כבעל. תוד"ה מקמי
 — יבמות ג, א. יונת אלם רפ"ד. רפפ"ב. ע"ח
 שכ"ג פ"א. עמה"מ שער עולם הבריאה פי"ז.

ובלשון התניא³³⁶ — ש"נפש השנית בישראל היא חלק אלקה ממעל (ומדגיש ומבאר בהוספה על לשון הכתוב³³⁷) ממש", והיינו, וזהו חלק מן העצם, והרי העצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו³³⁸, כך, שמציאותו של כל יהודי היא מציאותו של הקב"ה ("יעדער איד — דאָס איז דער אויבערשטער")³³⁹ כביכול!

נא. ולהעיר:

מ"וואָרט" כזה — מובן שמתיראים... היתכן?! — ויש צורך בראי' על זה מנגלה דתורה.

ובכן מצינו זאת בירושלמי³⁴⁰: "וה' בהיכל קדשו"³⁴¹, הא ר' יצחק בר לעזר בכנישתא מדרשא דקיסרין".

— בפנימיות התורה, בזהר, מצינו זאת בנוגע לרשב"י: "מאן פני האדון ה'³⁴², דא רשב"י"³⁴³. ואילו בירושלמי מצינו יתירה מזה — לא רק בנוגע לרשב"י, שאצלו ה' הגילוי של פנימיות התורה, אלא גם בנוגע לר' יצחק, שהי' אמורא שאמר כמה ענינים בנגלה דתורה (לא רק באגדתא³⁴⁴), הנה גם עליו נאמר ענין זה.

והגע עצמך:

מדובר אודות אמורא ממקום מסויים, נשמה בגוף שיכולים למשוו בידים, ומסופר אודותיו כמה סיפורים הקשורים עם ענינים גשמיים שבמדידה והגבלה. ואעפ"כ אומרים עליו — בנגלה דתורה — "וה' בהיכל קדשו"!

ועד ש"א"ר אבהו כל המהרהר אחר רבו כאילו מהרהר אחר שכינה³⁴⁵, והרי לא נאמרו בזה הגבלות — שמדובר דוקא אודות דור התנאים, אמוראים, גאונים או ראשונים; זוהי הלכה על כל הדורות כולם, שכיון שהוא "רבו" ע"פ תורה, הנה אם מהרהר אחר רבו, אומרת תורת-אמת שהוא מהרהר אחר השכינה. — נאמר אמנם "כאילו כו",

(344) כמו ר' אבהו, כמסופר בגמרא

(סוטה מ, א) אודות ר' אבהו ור' חייא בר

אבא, ש"רבי אבהו דרש באגדתא (שמושכת

לבו של אדם (ראה שבת פז, סע"א. וש"נ)),

רבי חייא בר אבא דרש בשמעתא, שבקוה

כולי עלמא לרבי חייא בר אבא ואזול לגבי

דר' אבהו, חלש דעתו (דר' אבהו), אמר לי

(ר' חייא בר אבא) אמשול לך משל וכו'.

(345) סנהדרין קי, א.

(336) רפ"ב.

(337) איוב לא, ב.

(338) ראה כש"ט בהוספות סרכ"ז. וש"נ.

(339) ראה גם שיחת פורים תשח"י סל"ה

(תו"מ חכ"ב ע' 142).

(340) ביכורים פ"ג ה"ג.

(341) חבוקק ב, כ.

(342) תשא לד, כג.

(343) זח"ב לח, א.

בכ"ף הדמיון, אבל, גם דמיון לא שייך לומר על דבר שאין לו ערך אליו כלל, ומכיון שנאמר "כאלו מהרהר אחר שכינה", מוכח שזהו בערכו.

נב. והנה, כיון שענין הנ"ל ישנו בכאו"א מישראל — אין צורך לכאורה ב"ממוצעים".

אמנם, זהו מצד המעמד ומצב כפי ש"עשה האלקים את האדם ישר"³⁴⁶, אבל מצד זה ש"המה בקשו חשבונות רבים"³⁴⁶, יש צורך בענין של "ממוצע".

אלא שאין זה דבר שבינתיים, כי אם "ממוצע המחבר" — כמבואר בארוכה³⁴⁷ בנוגע למ"ש בנוגע למשה "אנכי עומד בין ה' וביניכם"³⁴⁸, שהי' זה באופן ד"ממוצע המחבר".

ובהקדמה:

כיון שהקב"ה רצה שבנ"י ישמעו את דבריו ללא ממוצעים, הנה גם כאשר בנ"י אמרו למשה "דבר אתה עמנו ונשמעה וגו'"³⁴⁹, והקב"ה וויתר להם, כדברי משה "אנכי עומד בין ה' וביניכם גו' כי יראתם וגו'" (ככל אריכות הדברים שבזה), הרי זה נחשב לענין בלתי רצוי, לא כפי שהי' צריך להיות.

וכיון שכן, הרי ח"ו לומר שנשאר הדבר שלא כפי רצון ה', שהרי "לא ידח ממנו נדח"⁵⁴, ומובן, שאין זה רק בנוגע לענינים הפכיים, אלא גם בקדושה גופא, כשהקב"ה אומר שרצונו שענין מסויים יהי' בתכלית העילוי, בהכרח שיהי' זה בתכלית העילוי.

וע"ד מ"ש³⁵⁰ "אני אמרתי אלקים אתם" אבל לאח"ז התברר ש"אכן כאדם גו'" — שאין הכוונה שהקב"ה חוזר בו ("זאָגט זיך אָפּ פּון זיינס") ח"ו, אלא שבשביל זה יהי' צורך במשך זמן, ובעבודת בני אדם.

וכדי שהעבודה תהי' בנקל ובמהירות ובעומק יותר — הנה עז"נ "אנכי עומד בין ה' וביניכם .. להגיד (ולהמשיך) לכם את דבר ה'" (שאומר "אנכי ה' אלקיך" לכל אחד בפרט³⁵¹), שענין זה הוא באופן של ממוצע המחבר, עד שנעשים חד ממש, "חלק אלקה ממעל ממש", לא רק מצד למעלה, אלא גם בגלוי למטה.

נג. ועז"נ "איש יהודי .. ושמו מרדכי":

(349) יתרו כ, טז.

(346) קהלת ז, כט.

(350) תהלים פב, ו. וראה שמו"ר פל"ב,

(347) ראה לקו"ש ח"ט ע' 11 ואילך.

א. שם, ז.

וש"נ.

(351) ראה יל"ש יתרו רמז רפו.

(348) ואתחנן ה, ה.

מרדכי הי' בעה"ב על הענין ד"יהודי", בגלל שהי' ראש הסנהדרין וכו'³⁵², והרי כדי להיות בסנהדרין יש תנאי בדבר — שצריך להיות סמוך איש מפי איש עד משה רבינו³⁵³.

לא נוגע החכמה שלו; הוא יכול להיות חכם הכי גדול, נבון הכי גדול ולמדן הכי גדול, אבל אם הוא טוען שהולך לפסוק דין בכח עצמו, בגלל שיש לו ראש טוב ויודע ללמוד טוב — אינו יכול לישב בסנהדרין; בשביל סנהדרין יש צורך ב"סמיכה", ובנוגע ל"סמיכה" לא מצינו בשום מקום שצריך לערוך "בחינה"; "סמיכה" פירושה שהכניסו אותו וסמכו אותו (לא בידים, אלא) ע"י שקראוהו "רבי"³⁵⁴ (וכו"ב בשאר התוארים שניתנו בכל דור ודור), ומאז הי' יכול לפסוק דינים (ככל ההגדרות והענינים הקשורים עם סמיכה).

ומי הי' יכול לסמוך — לא חכם גדול ביותר ולא נבון גדול ביותר; התנאי הראשון הוא — שהסומך הי' צריך להיות סמוך ממי שלפניו, ושלפניו ממי שלפניו וכו', עד למשה רבינו.

והענין בזה:

משה רבינו הי' "עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה"³⁵⁵, וזאת — אע"פ ש"משה קיבל תורה מסיני"³⁵⁶, והרי משה הי' יהודי אמיתי — "מדת האמת (מי"ג מדה"ר) ראה"³⁵⁷, והיינו, שענינו של משה הו"ע האמת. ולכן מצינו שאפילו קרח שחלק על משה, הנה לאח"ז שתפס את האמת כפי שהמציאות היא לאמיתתה, התבטא הדבר באמירתו "משה אמת ו(במילא מובן ש)תורתו אמת"³⁵⁸. — הוא לא אמר ש"משה קיבל תורה מסיני", או ש"לא קם נביא בישראל כמשה"³⁵⁹; המעלה שראה אצל משה היא — ש"משה אמת", ומצד האמת — לא נוגע מה שמונח ומתקבל אצלו, אלא צריך לידע את המציאות כפי שהיא לאמיתתה.

וכדי לידע את המציאות לאמיתתה — אין זה ע"י השכל,

וכדאיאת במדרש³⁶⁰ "פתי יאמין לכל דבר"³⁶¹, זה משה" — דלכאורה אינו מובן: הרי משה רבינו הי' חכם, ולכן היתה יכולה להנתן

(356) אבות רפ"א.	(352) ראה פרדר"א פ"ג. וראה גם שיחת
(357) ראה סנהדרין קיא, סע"א.	פורים תשכ"ח סט"ז (תו"מ חנ"ב ע' 122).
(358) נחומא קרח יא. וראה ב"ב עד, א.	וש"ג.
וש"ג.	(353) רמב"ם הל' סנהדרין רפ"ד.
(359) ברכה לד, יו"ד.	(354) ראה פיהמ"ש להרמב"ם ופי' הרע"ב
(360) שמור"ר פ"ג, א.	לסנהדרין פ"א מ"ג.
(361) משלי יד, טו.	(355) בהעלותך יב, ג.

על ידו התורה שעלי' נאמר³⁶² "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים". ובפרט ע"פ המבואר בקבלה וחסידות³⁶³ שענינו של משה הוא שם מ"ה ("מה שמו ומה שם בנו"³⁶⁴), שענינו חכמה (ככל אריכות הביאור שבזה). ואילו כאן נאמר שמעלתו של משה היא: "פתי יאמין לכל דבר"?!

אך הפירוש בדבר — שדוקא מצד היותו חכם, הגיע לידי החלטה בשכל שחכמה היא דבר מוגבל.

אך עדיין אין זה מכריח ש"יאמין לכל דבר"? — אלא שהענין ד"פתי יאמין לכל דבר" הוא לגבי הקב"ה, שלגביו אינו מציאות כלל, "ונחננו מה"³⁶⁵, והרי "מה" פירושו שאינו מציאות, והיינו, ש"משה הי' עבד ה'"³⁶⁶, ובאופן כזה נקראת התורה על שמו — "זכרו תורת משה עבדי"³⁶⁷, שאינו מציאות לעצמו (וכמדובר כמ"פ אודות דברי הרשב"א³⁶⁸ בענין "מה שקנה עבד קנה רבו"³⁶⁹, שאין זה באופן שתחילה קונה העבד, ואח"כ קונה הרב, כיון שמלכתחילה אין מציאות של עבד בפני עצמו). ובכן: כאשר הסומך הוא תלמיד של משה, שמקבל ממנו — אזי יכול להיות חבר בסנהדרין, כמו כל חברי הסנהדרין שכולם שוים בכך שהם סמוכים איש מפי איש עד משה רבינו.

כלומר: אע"פ שבין ע"א חברי הסנהדרין היו חילוקי דרגות בהבנה והשגה, וכמודגש באופן ישיבתם ב"שלש שורות .. וכל שורה ושורה יושבין בה לפי מעלתן בחכמה"³⁷⁰, מ"מ, בענין הסמיכה איש מפי איש עד משה רבינו היו כולם שוים.

ולכן, בנוגע לפס"ד שצ"ל באופן ד"אחרי רבים להטות"³⁷¹ (ע"פ אחד לזכות וע"פ שנים לחובה³⁷²) — היו כולם בשוה. בנוגע לאופן השאלה, הנה הסדר ע"פ תורה הוא שב"דיני נפשות מתחילין מן הצד, ואין שומעין דברי הגדול אלא באחרונה"³⁷³, כי, אם יתחילו מהגדול, לא יוכלו השאר לומר באופן אחר; אבל לאח"ז, כשעומדים למנין כדי לידע מהי דעת הרוב

366 ראה בשלה יד, לא. בהעלותך יב, ז"ח. ועוד.
367 מלאכי ג, כב.
368 קידושין כג, ב.
369 פסחים פח, ב. קידושין שם.
370 רמב"ם הל' סנהדרין פ"א ה"ז.
371 משפטים כג, ב.
372 רמב"ם שם רפי"א.
373 שם ה"ו.

362 ואתחנן ד, ו.
363 ראה בארוכה קונטרס בענין בחי' משה רבינו ע"ה (נדפס גם בלקו"ש ח"ו ע' 244 ואילך). וש"נ.
364 משלי ל, ד. וראה זח"ג קצא, ב.
365 וראה גם סה"מ עטר"ת ע' תקנח, ובהנסמן שם.
366 בשלה טז, ז"ח.

ודעת המיעוט, הנה הראשון שישב בשורה הראשונה נמנה בשוה כמו האחרון שישב בשורה האחרונה, זה לא יותר מאחד, וזה לא פחות מאחד. וטעם הדבר — דלכאורה הרי יש חילוק גדול ביניהם בחכמה?!

— כי, שניהם (וכל אלה שביניהם) שוים בכך שהם סמוכים איש מפי איש עד משה רבינו; והרי בנוגע לפסק הלכה נוגע הענין ש"הוי' עמו"³⁷⁴, כדברי הגמרא במסכת סנהדרין³⁷⁵: "והוי' עמו — שהלכה כמותו", וכדי שיהי' "הוי' עמו", צריך להיות סמוך מפי משה, שהי' עבד ה' (כנ"ל ש"תורת משה" קשורה עם היותו "עבדי"), שאינו מציאות בפ"ע כלל; ישנה אמנם מציאות, ומציאות גדולה ביותר, עד כדי כך ש"משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו'", אבל, כל מציאותו היא היותו עבד ה', ובמילא מציאותו היא מציאות ה', שלכן, "אנכי עומד בין ה' וביניכם", ללא הפסק, כיון שכל מציאותו היא מציאות ה'.

וזה הי' ענינו של מרדכי — "איש יהודי הי' .. ושמו מרדכי", ולכן הי' יכול להמשיך לכל אחד מישראל בדורו שהנהגתם תהי' באופן שכל אחד מהם יוכל להקרא בשם "יהודי", ללא נפק"מ מאיזה שבט הוא [אפילו אם הוא מהשבט שממנו יצא זה שמרד בשלמה³⁷⁶, עליו נאמר³⁷⁷ "וישב שלמה על כסא ה'"], וכאמור לעיל שענין הפורים נמשך על כל הדורות כולם.

נד. וזהו התחלת הסיפור במגילה — "איש יהודי הי' בשושן הבירה וגו'":

כיון שנמצאים במעמד ומצב ש"עבדי אחשוורוש אנן", ואחשוורוש הוא "המולך מהדור ועד כוש", "מושל בכיפה"²¹³, ולאח"ז צריך לספר שכל בני"ה היו במעמד ומצב של "יהודים", הן אלו שהיו בשושן הבירה (וביניהם גופא — "הראוי לחצר .. לגינה .. לביתן"³⁷⁸), והן אלו שהיו בפנה נדחת עד ל"איי הים"³⁷⁹ — לכן מתחילים "איש יהודי הי'", שהוא הי' בעה"ב להמשיך את הענין של "יהודי" בעולם, לכל אחד מישראל בפרט, עי"ז שהי' "עומד בין ה' וביניכם", להמשיך לכאור"א את ה"אנכי", שע"י ה"ממוצע" ד"הוי", נעשה "אלקיך", כחך וחיותך, של כל אחד מישראל. ועי"ז — "ליהודים היתה אורה וגו'" — כהפירוש ד"היתה"

שלא רצה לקבל את המרות של שלמה, כמסופר בתנ"ך (מלכים-א יא, כו ואילך).

(377) דברי הימים-א כט, כג.

(378) מגילה יב, א.

(379) אסתר יו"ד, א.

(374) שמואל-א טז, יח.

(375) צג, ב.

(376) ואף שהמרידה בפועל היתה לאחרי

מות שלמה, הרי התחלה בזה היתה כבר בימי

שלמה, שהרי הסיבה לכך שברח היתה בגלל

מלשון בעלות, שהרי בתיבת "הי" בלשון הקודש יש גם התוכן של בעלות, וכמו שאומרים שאצל פלוני הי' ענין של נחלה, הרי פירוש הדברים הוא שזוהי נחלה ששייכת אליו, שהוא בעה"ב על זה, והיינו, שלהיותם "יהודים", הנה "ליהודים היתה אורה גו'", שנעשו בעלי-בתים על הענין של "אורה ושמחה וששון ויקר".

נה. אך עדיין נשאלת השאלה: איך יכולה להיות המציאות של "איש יהודי הי' בשושן הבריה", בה בשעה שהתורה פוסקת שנמצאים בגלות (אמנם בסוף הגלות, אבל עדיין בגלות), ו"אכתי עבדי אחשוורוש אנן", וכאמור לעיל שאפילו לאחרי הנס ד"ונהפוך הוא", שהחושך נהפך לאור, שזהו שאחשוורוש נתן את בית המן למרדכי היהודי ולאסתר המלכה, הנה גם אז הי' מרדכי רק "משנה למלך אחשוורוש"?!
 אך הענין הוא — שבנוגע לגלות גופא אומר הקב"ה (כפי שנמסר

ע"י רבותינו נשיאינו) שרק הגוף נמצא בגלות, אבל הנשמה לא הלכה מלכתחילה לגלות (כפי שכבר נדפסה אריכות הדברים בשיחה הידועה בענין זה³⁸⁰), וכיון שיהודי נצטווה שתי"א אצלו הגברת הרוחניות על החומריות והגברת הנשמה על הגוף, אזי הולך הטפל אחר העיקר, וכיון שהנשמה לא הלכה לגלות, והנשמה היא אצלו העיקר (להיותו איש אמת, שמתנהג ע"פ תורת-אמת, ובמילא כל חייו אמיתיים, ומגרש שקר מד' אמותיו), אזי משתחרר גם הגוף מהגלות.

אמנם, כיון שביכלתו לשחרר רק את הגוף שלו, כך, שזוהי רק גאולה פרטית, והרי זה עדיין קודם הזמן של הגאולה הכללית, והרי הוא (לא רק פרט, אלא) חלק מכלל ישראל, וכלל ישראל נמצא עדיין בגלות — נמצא גם הוא בגלות, ויתירה מזה: "שכינתא בגלותא"³⁸¹, גם השכינה כביכול נמצאת בגלות!

ולכן ישנו גם ענין ד"דרשו את שלום העיר גו' והתפללו בעדה גו'"³⁰⁹, וכל הענינים הקשורים עם שמירת חוקי המדינה, מצד "דינא דמלכותא דינא"³⁸² (כמבואר בכמה הלכות בשו"ע ובפוסקים בנוגע לכמה דינים³⁸³);

אבל, אין זה בגלל שכך רוצה הגוי, אלא בגלל שתורת-חיים פוסקת שבמעמד ומצב כזה צריך להתנהג ע"פ חוקי המדינה, כשם שצריכים לשמוע דברי הרופא בעניני רפואה, ודברי התוכנים בענין מהלך השמש

382) גיטין י"ד, ב. וש"נ.

380) סה"ש תרפ"ז ע' 170. וש"נ.

383) ראה אנציק' תלמודית בערכו (כרך ז

381) זח"ג ד, ב. טו, סע"א. עה, סע"א.

ס"ע רצה ואילך). וש"נ.

ועוד.

והירח וכו' בנוגע לקידוש החודש, ועד"ז בנוגע לדברי מושל העיר בענינים שהם תחת רשותו ע"פ תורה.

ובמילא אין זה בלבול לקישור שלו ליהדות ולענין השחרור שלו מצד עסקו בתורה (שהרי "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה"³⁸⁴), ומה שנמצא בגלות, הרי זה בגלל שהתורה אומרת לו להיות בגלות, והוא מתנהג ע"פ תורה, ולכן, בתור יהודי שנמצא בגלות, יש לו הגדרות והגבלות מסוימות, אבל בנוגע לענינים שבהם אומרת התורה שאינו מוגבל, אזי מתנהג באופן שאפילו אם נבוכדנצר (שגם הוא הי' "מושל בכיפה"²¹³, ועליו נאמר³⁸⁵ "והלבנון באדיר יפול") אומר באופן אחר, אזי אומר לנבוכדנצר בעצמו: "את³¹² וכלבא שוין"! ...

ואף שלכאורה הרי זו מרידה במלכות, וישנו ציווי שלא למרוד במלכות, שזהו הענין ד"דרשו את שלום העיר וגו'", דקאי גם על נבוכדנצר בזמנו — הרי כיון שרצה לפגוע ב"יהודי" שביהודי, אזי אומרים לו מיד: "את וכלבא שוין", שהרי אי אפשר לומר לו דבר שקר, צריך לומר את האמת, כיון שיהודי מתנהג ע"פ תורת אמת!

נו. אמנם, כדי שיוכל להיות "איש יהודי .. בשושן הבירה", צריך לדעת שזהו מעמד ומצב של גלות — כהמשך הכתוב³⁰⁴: "אשר הגלה מירושלים"; מקומו האמיתי — בירושלים, ולכן, בהיותו בשושן הבירה, יודע שהוא בגלות ("ער איז אַ גלות איד").

ואין ליהודי להשלות את עצמו ש"שושן הבירה" היא גלות הקשורה עם חירות; אין מין גלות שכזו! או שזוהי גלות או שזוהי גאולה, ואילו גלות יחד עם חירות — הי' יכול להיות קודם ש"ויבדל אלקים גו'", אבל לאחרי ש"ויבדל אלקים בין האור ובין החושך"³⁸⁶, נעשו כל שבע ההבדלות שנמנו בגמרא במסכת פסחים³⁸⁷: "בין קודש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים ובין יום השביעי לששת ימי המעשה וכו'", ובמילא לא שייך לערב בין גלות לגאולה; או גלות או גאולה.

ועוד זאת, שעשקו גם ירושלים היא בגלות; ירושלים חרבה! — כאשר "מפני חטאינו גלינו מארצנו", אין חילוק אם נמצאים בשושן הבירה או שנמצאים בירושלים; לא בזה מתבטא הענין של גלות או גאולה; יש רק נפק"מ לגבי מצוות התלויות בארץ, וכן לגבי כיוון פניו בתפלה, שבהיותו בשושן הבירה צריך לכיון פניו לצד מערב, כיון

386) בראשית א, ד.

387) קד, א.

384) אבות פ"ו מ"ב.

385) ישעי' י"ד לד. וראה גיטין נו, ב.

שירושלים היא למערכה של שושן הבירה, וכשנמצא בירושלים הרי זה תלוי באיזה צד עומד ביחס לכותל המערבי וקדש הקדשים, כך שיכול להיות שיצטרך לכיון פניו למזרח, למערב, לצפון או לדרום; אבל ענין הגלות הוא הן כשנמצא בשושן הבירה והן כשנמצא בירושלים.

נז. וממשיך בכתוב — "עם הגולה אשר הגלתה עם יכני' מלך

יהודה"³⁰⁴:

לאחרי שיכני' מלך יהודה הוגלה לבבל — עדיין נשארו יהודים בארץ ישראל, ובירושלים עמד ביהמ"ק (עם העבודה שבו) בשלימות, ומינו גם מלך מבית דוד³⁸⁸, שחלו עליו כל דיני מלך. ולכאורה פלא גדול שמצב זה נקרא בשם "גולה"?

אך הענין הוא — שבגלות יכני' גלו רוב חכמי התורה, כמ"ש³⁸⁹ "החרש והמסגר גו'", "ש"בשעה שפותחין (בדברי תורה) נעשו הכל כחרשין .. כיון שסוגרין שוב אינן פותחין"³⁹⁰. וכיון ש"אורה זו תורה", ומהתורה יודעים מהי יהדות, הרי מובן, שכאשר התורה נמצאת בגלות, אזי גם היהדות בגלות. אם התורה ("החרש והמסגר") היא בגלות — הנה ללא נפק"מ מה המעמד ומצב בנוגע לשאר הענינים, הרי זו גלות, "הגולה אשר הגלתה"!

[ומובן, שאין הכוונה שנפטרים ח"ו מיהדות, שהרי על ענין היהדות לא שייך גלות, וכנ"ל (סנ"ה) ש"אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה"; אם הוא רק עוסק בתורה, הנה באיזה מקום שנמצא הרי הוא "בן חורין". אלא שהתורה היא אצלו באופן ד"במחשכים הושיבני"³⁹¹, היינו, שצריך להתייגע כו', ולבחון את עצמו אם הוא לומד תורה כדבעי — ובלשון רבינו נשיאנו בענין זה³⁹²: שהתורה תלמד אותו, ולא שהוא ירצה ללמד את התורה מה לומר! ...]

כאשר אלקות בגלוי, אזי גם "דבר הוי' זו הלכה"³⁹³ בגלוי, ולא שייך שיאמר היפך התורה; אבל כאשר אלקות (שכינתא) בגלותא, שאז גם התורה היא בגלותא, הרי כיון שיש לו ראש טוב, יכולה להיות מציאות שביא ראיות מהתורה כדי לשנות את התורה ולהתאימה לרצוננו.

וכאשר צועק שביהמ"ק נמצא בגלוי — אומרים לו:

(388) ראה מלכים-ב כד, ח ואילך. (392) ראה סה"ש תרצ"ו ע' 70. תש"ב ע'

(389) שם, יד. (123) תש"ד ע' 88. תש"ו ע' 21. וראה גם

(390) גיטין פח, סע"א. הובא בפרש"י תו"מ חמ"ה ע' 117. וש"נ.

(393) שבת קלח, ב. עה"פ.

(391) איכה ג, ו. וראה סנהדרין כד, א.

ענינו של ביהמ"ק הוא — שבו נמצאים במעמד ומצב של כריעה והשתחוואה, ואילו עכשיו — "אין אנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות לפניך" (כהנוסח שתיקנו אנשי כנסת הגדולה ב"מפני חטאינו גלינו מארצנו"),
וההסברה בזה,

— דלכאורה אינו מובן: מהו הענין ד"להשתחוות לפניך", הרי העיקר הוא "לראות" ו"לעשות חובותינו", וענין זה אינו יכול להיות באופן של השתחוואה, שהרי (ההשתחוואה היא לפניך, ואילו) בעת הקרבת הקרבן צריך לעמוד! וגם: בשלמא "לעשות חובותינו", "אין אנו יכולים" בגלל שעכשיו אסור להקריב בקרבנות, וכן "לראות", "אין אנו יכולים", בגלל שאלקות אינו בגלוי, אלא יש צורך להתייגע ולהתבונן וכו', אבל למה "אין אנו יכולים" . להשתחוות³⁹⁴, לכאורה יכולים לעלות להר הבית ולהשתחוות שם?! —

כיון שאין הכוונה להשתחוואה באופן שמרמה את עצמו ואת הזולת... "להשתחוות" פירושו שמתבטל ממציאיותו ("ער ווערט אויס מציאות"), ולכן הרי זה פועל גם על הגוף שהראש והרגל נעשים בשוה; כיון שמתבטל ממציאיותו — למאי נפק"מ אם זה "ראש" או "רגל", ובמילא הרי הוא משתחוה.

וכל זה שייך בשעה שאלקות בגלוי, שאז הי' ענין ההשתחוואה לא רק באופן שמבין או מרגיש שכך צריך להיות, אלא כך היתה המציאות בפועל;

משא"כ משחרב ביהמ"ק — "מפני חטאינו", כיון שנחסר בעבודת בני", ובמילא נחסר גם בגילוי אלקות — לא יכול להיות הביטול כמו בשעה שהמלך עומד בגלוי.

וכמובן שאינו דומה הביטול של מי ש"לא ראה את המלך מעולם ואינו מכירו כלל", אלא "שנכנס לחצר המלך ורואה שרים רבים ונכבדים משתחיים לאיש א'", ובגלל זה "תפול (גם) עליו אימתה ופחד" (כמ"ש בתניא³⁹⁵) — להביטול של מי שרואה את גדלותו של האיש שכולם משתחיים אליו, עיי'ז שהמלך מתגלה אליו ב"יקר תפארת גדולתו"³⁹⁶, שאז הרי זה פועל עליו ללא צורך בהתבוננות יתירה (שהרי ההתבוננות היא רק בכדי להסיר את ההעלם וההסתר), ומתבטל בדרך ממילא. ולכן, מתבטל אצלו החילוק אם הוא נמצא בירושלים או שנמצא

(396) לשון הכתוב — אסתר א, ד.

(394) ראה גם לקו"ת ברכה צח, ב.

(395) פמ"ב בהגהה (סא, א).

בשושן הבירה, אלא שניהם בשוה, כי, גם כאן וגם שם יודע שזהו מעמד ומצב "אשר הגלה מירושלים עם הגולה גו".

נח. אמנם, הסיבה לכך ש"הגלה מירושלים" היא "מפני חטאינו", ובמילא, יודע יהודי שענין הגלות יכול לפגוע רק היכן שיכול לפגוע ענין החטאים, אבל אין זה יכול לפגוע בעצם של היהודי, כשם שאין זה יכול לפגוע בהעצם שלמעלה, שנשאר בשלימותו, ובמילא, כפי שמתנהג העצם שלמעלה, כך צריך להתנהג ה"חלק אלקה ממעל ממש".

ומזה מובן, שהמעמד ומצב ד"עבדי אחשוורוש אנן" אינו עבודת אמיתית, כי, הסיבה לכך שהוא עבד היא — לא בגלל שלגוי יש שליטה עליו, אלא בגלל שהקב"ה אמר שכל זמן שלא יתקן את הענין ד"חטאינו", אזי צריך להתנהג באופן ד"דרשו את שלום העיר גו' והתפללו בעדה גו'", ולהתנהג ע"פ "דינא דמלכותא דינא". ונמצא, שהנהגתו ע"פ חוקי המדינה היא באופן שהוא מגביל את עצמו ומחליט שצריך לציית לגוי, והרי הגבלה כזו — ובלשון החסידות: הגבלה עצמית ומדידה עצמית — אינה הגבלה³⁹⁷.

נט. ונקודת הדברים:

כשיהודי נמצא בשושן הבירה, צריך לזכור בשעת מעשה שזהו מעמד ומצב "אשר הגלה מירושלים"; ואפילו כשנמצא בירושלים, יודע שנמצא שם רק בגשמיות, ואילו ברוחניות הרי זה מעמד ומצב ש"הגלה מירושלים", וטעם הדבר, כיון שעוד קודם שחרב ביהמ"ק נמצאים "החרש והמסגר" — לימוד התורה — בגלות.

[ולא כפי שיכולה להיות מציאות הפכית רח"ל — שגם בהיותו בירושלים, חושב ש"עיר הבירה" היא "שושן"! הוא נמצא אמנם בירושלים, ואף אחד לא מתערב בעניניו, ואומרים לו שהוא יכול לעשות מה שרוצה ולהתנהג כרצונו, ואעפ"כ חושב לעצמו: איך אפשר להתנהג כיהודי, בה בשעה ש"עבדי אחשוורוש אנן"... ומוצא ראי' מפסוק, מגמרא ופוסקים שצריך להתנהג כמו "עבדי אחשוורוש"... היפך האמת, שבמה דברים אמורים, רק כאשר אין זה פוגע ב"יהודי" שבאיש ישראל, משא"כ כאשר זה פוגע ב"יהודי" שבאיש ישראל].

ולכן, בבואו לשושן הבירה, הנה ללא נפק"מ עם מי מדבר ומה מדבר, וגם כשמדבר אודות הענינים שצריך לדבר בעיר הבירה, מקדים ואומר שידעו שהוא יהודי "אשר הגלה מירושלים עם הגולה אשר

(397) ראה סה"מ תרנ"ז ע' קנו ואילך. וש"נ.

הגלתה"; הוא בפירושו יהודי גלותי ("א גלות איד"), ונמצאים בגלות, לפני הגאולה, ולפני "אתחלתא דגאולה"; הלואי היו אווזים כבר ביום האחרון של הגלות; הגלות הולך ומעמיק ומחשיך רח"ל!

אך ישנו פס"ד והלכה "שסוף ישראל לעשות תשובה"³⁹⁸,

— וכאמור לעיל (ס"ג) שלא נוגע אם יכולים להסביר זאת בשכל או לא; צריכים רק לדעת שכן הוא האמת, בגלל שכן נאמר בתורת אמת. ואדרבה: כאשר מסבירים זאת בשכל, הרי זו הסברה שמורידה את הענין לעולם נמוך יותר.

וכאמור לעיל (ס"ג) שכאשר רוצים להסביר את אהבת האב אל הבן או אהבת הבן אל האב, שזהו בגלל שסיפק לו מאכלו ומשקהו וחינוכו וכו' — הרי זה מחייב רק את התשלום עבור המאכל והמשקה וכו', ויותר מזה — לא מחייב השכל; משא"כ כאשר לוקחים את הענין מצד העצם, שעצם הבן הוא עצם האב, כיון שאינם שני דברים נפרדים אלא אותו העצם, והעצם הוא למעלה מהשכל — אזי לוקחים את העומק והאמת שבענין זה.

ועד"ז בנוגע לה"עצם" שישנו בכל אחד מישראל בכל מקום שבו נמצא, שאסור שהמקום ישפיע לפעול שינוי ב"נצח ישראל", כי, "נצח ישראל" — החל מהפירוש שקאי על הקב"ה, ועד"ז בנוגע ל"חלק אלקה ממעל ממש" — "לא ישקר ולא ינחם"³⁹⁹, וכאמור לעיל (סל"ד) מ"ש בתניא שאפילו "קל שבקלים", תיכף כשנודע לו שישנו ענין שיכול לפגוע בעובדת היותו יהודי ש"עודנו ביהדותו", אזי מתנהג כ"איש יהודי", ומוסר נפשו בפועל, ללא התבוננות כלל —

ואז "מיד הן נגאלין"³⁹⁸.

ס. וכאן בא הענין ד"האיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" (כנ"ל סנ"ג), כמבואר בחסידות⁴⁰⁰ שענין זה הי' במיוחד ביחס לדור של עקבתא דמשיחא:

כאשר מדובר אודות דור של שכל, "דור דעה"⁴⁰¹, או דור של רגש, אזי רוצים — וצריכים ע"פ תורה — למצוא ביאורים ע"פ שכל, כי, יהודי צריך לנצל את כל כחותיו, החל מכח השכל, להבין אלקות, רזי תורה, פנימיות התורה, ולהבין נגלה דתורה, וכיון שכחו בשכל, צריך להבין זאת גם בשכלו, וכן מי שכחו ברגש, צריך גם להרגיש זאת. אבל

398) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה. וש"נ.

399) שמואל"א טו, כט. ראה ויק"ר פ"ט, א. במדב"ר פ"ט, ט.

400) ראה תו"מ סה"מ תמוז ריש ע' נח. ג. וש"נ.

אז יכול להיות בלבול וכיסוי על מה שנרגש אצלו שכן הוא האמת, ש"הוי" עמו", בגלל היותו להוט ("פֶּאָרְקֶאָכְט") בעריבות של ההסברה בשכל ש"תפסה" אותו,

וממשיך לטעון, שע"פ תורה וע"פ הבנה והסברה והשכלה כו', הנה לפעמים צריך להיות כך ולפעמים צריך להיות להיפך, ועד שמנסה להתאים את התורה לרצונו, אלא שכיון שאינו יכול לומר שזהו רצונו, שהרי לא יצייתו אליו, לכן אומר שכך אומרת התורה (מבלי לסיים ולומר שהתורה אומרת כך מפני שכך עלה ברצונו...), בהסתמכו על דברי הגמרא במסכת פסחים⁴⁰²: "אם בקשת ליחנק (לומר דבר שיהי נשמע לבריות ויקבלו ממך) היתלה באילן גדול" (אמור בשם אדם גדול), אע"פ שאין זו האמת [ואף שיש להקשות: היתכן לומר דבר שאינו אמת וכו' וכו' — הנה כשם שמסלפים ("פֶּאָרְדְרִיעֶן") ענינים אחרים בתורה, יכולים לסלף גם ענין זה], וכנ"ל (סנ"ז) מדברי רבינו נשיאנו, שאין זה באופן שהתורה מלמדת אותו, אלא רצונו שהתורה תאמר כפי שמתקבל אצלו. אך דוקא בעקבתא דמשיחא, ודוקא אצל פשוטי עם, אנשים פשוטים — אין כל הבלבולים הנ"ל.

סא. וכאשר מתנהגים באופן כזה, הנה גם כאשר מרדכי הוא רק "משנה למלך אחשוורוש", כיון שהקב"ה אומר שזהו עדיין הזמן שע"פ תורה "אכתי עבדי אחשוורוש אנן", הרי בנוגע ל"יהודי" — נעשה הוא בעה"ב, ואחשוורוש בא לשאול אצל אסתר המלכה, ואסתר המלכה עושה מה שמצוה מרדכי היהודי — "את מאמר מרדכי אסתר עושה"⁴⁷, ורק בפועל הנה כל זמן ש"עבדי אחשוורוש אנן" הרי זה באופן ש"נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך"³¹⁹, בגלל שכך רוצה הקב"ה, אבל כל זה נעשה ע"פ הציווי של מרדכי היהודי, שיש לו סמיכה איש מפי איש עד משה רבינו, ומוסר זאת ע"י אסתר שתאמר לאחשוורוש לעשות כך וכך! וכאשר בזמן הגלות נעשה מעמד ומצב שמרדכי הוא (רק) "משנה למלך אחשוורוש" (אבל) "שמעו הולך בכל המדינות", ו"נפל פחד היהודים עליהם" — הרי זו הכנה קרובה למעמד ומצב ד"ונהפוך הוא" בזה גופא, שבמקום להיות "משנה למלך אחשוורוש", יקויים היעוד "והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך"⁴⁰³, "ועמדו זרים ורעו צאנכם"⁹¹, כן תהי' לנו בקרוב ממש.

* * *

403) ישעי' מט, כג.

402) קיב, סע"א (ובפרש"י).

הוספה

בי"ה, י"ז אדר ה'תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

צו דער יערלעכער מסיבה פון די "נציבי הישיבה"
תומכי-תמימים ליובאוויטש אין מאַנטרעאַל,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

צום יערלעכן באַנקעט לכבוד די נציבי הישיבה, שיק איך אַ האַרציקע
באַגריסונג און ברכה צו דער הנהלה, נציבים און אַלע פריינט פון דער ישיבה,
מיט דער אינערלעכער האַפנונג אַז די אונטערנעמונג און קאַמפּיין וועלן
געבענטשט ווערן מיט גרויס דערפאַלג.

דעם יאָר זיינען די אונטערנעמונגען פון די ליובאוויטשער ישיבות אין
פאַרשידענע טיילן פון דער וועלט געווידמעט צום 150'טן יאָרצייט-הילולא פון
דעם אַלטן רביין, בעל התניא והשלחן ערוך, דער גרינדער פון דער חב"ד-
ליובאוויטש באַוועגונג, שיטה און לעבנס-שטייגער. זיכער וועט די דערמאָנונג
אַריינברענגען אַ ספּעציעלע אויפלעבונג אויך צווישן אַלע פריינט פון דער
ליובאוויטשער ישיבה אין מאַנטרעאַל, אַן אויפלעבונג וואָס וועט זיך אויסדריקן
אין פּראַקטישע רעזולטאַטן.

סי'איז באַקאַנט דער וואָרט פון אַלטן רביין, אַז אַ איד דאַרף לעבן מיט
דער צייט — מיט דעם אינהאַלט פון דער סדרה פון דער תורה וואָס מען ליינט
יעדע וואָך. און אַזוי ווי דער באַנקעט קומט פאַר אין דער וואָך פון ויקהל-פקודי,
וועל איך זיך אַפּשטעלן אויף אַ וואָרט פון דעם אַלטן רביין וואָס דערקלערט
פאַרוואָס עס ווערט צוויי מאָל דערמאָנט "משכן" אין דעם ערשטן פסוק פון דער
סדרה פקודי.

די נקודה פון דער דערקלערונג איז, אַז עס זיינען פאַראַן צוויי משכנות:
דער משכן וואָס מען האָט געבויט מיט גאָלד און זילבער וכו', און דער משכן
וואָס יעדער איד האָט באַ זיך אין האַרצן. און דעריבער האָט דער אויבערשטער

צו דער יערלעכער מסיבה פון די "נציבי הישיבה" .. מאַנטרעאַל: ראה גם אג"ק חל"ב אגרת
יב"צא (תשל"ז), ובהנסמן בהערות שם.
דער וואָרט פון אַלטן רביין .. לעבן מיט דער צייט: סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק ב"היום
יום" ב חשוון).
אַ וואָרט פון דעם אַלטן רביין .. צוויי מאָל דערמאָנט "משכן" כו': ראה לקו"ת פקודי ג, א ואילך.

געזאָגט ועשו לי מקדש ושכנתי **בתוכם** – "איך וועל רוען אין זיי", דאָס הייסט אין יעדע אידישע האַרץ. דער משכן אין יעדער אידישער האַרץ בלייבט גאַנץ אפילו ווען דער בית המקדש אין ירושלים איז חרוב געוואָרן.

נאָכמער: דער משכן של מטה וואָס אידן האָבן געבויט מיט גאָלד און זילבער און אַנדערע מאַטעריעלע זאַכן, איז געווען אַן אַפּשפּיגלונג פון דעם משכן של מעלה, דער משכן אין הימל. אויף אַן ענלעכן אופן זיינען באַ יעדן אידן פאַראַן צוויי משכנות: אַ משכן של מעלה וואָס איז פאַרבונדן מיט דער קדושה פון דעם געדאַנק און געפיל, און אַ משכן של מטה וואָס דריקט זיך אויס אין דער הנהגה פון טאַג־טעגלעכן פראַקטישן לעבן, אַ לעבן פון לערנען תורה און מקיים זיין די מצוות מעשיות.

אין דער סדרה פקודי ווערט באַלד אָנגעגעבן דער חשבון פון די נדבות וואָס אידן האָבן געגעבן צום משכן, און לויט דער דערקלערונג פון אַלטן רביץ באַצייט זיך דאָס אויף ביידע משכנות: דער משכן פון גאָלד און זילבער, און דער משכן באַ יעדן אידן. אין דעם ערשטן פאַל מיינט עס גאָלד און זילבער אין פשוט'ן זין; אין צווייטן פאַל מיינט עס אהבת ה' און יראת ה' מיט מסירות נפש, צו הייליקן דעם געדאַנק און די געפילן און אַראַפּברענגען זיי אין לערנען און דאַוונען און קיום המצוות מיט אַ טיפּערן פאַרשטאַנד און מיט אַלע אינערלעכע כוחות.

און דאָס איז דער צוועק פון דער ליובאַוויטשער ישיבה אין מאַנטרעאַל, ווי פון די אַנדערע ליובאַוויטשער ישיבות איבעראַל – צו דערציען תלמידים וועלכע אַנטוויקלען אין זיך די צוויי משכנות: די קדושה פון שכל און געפיל, און די קדושה פון מעשה בפועל.

די נציבים און פריינט פון דער ישיבה, אויסער וואָס זיי האָבן ווי אַלע אידן זייערע אינערלעכע צוויי משכנות, קויפן זיי זיך איין אַ חלק אויך אין דעם "משכן־משכן" פון די ליובאַוויטשער ישיבה. איך האָף, אַז זיי וועלן דאָס טאָן, לויט דער אָנווייזונג אין דער תורה – כל איש אשר ידבנו לבו – מיט אַן אינערלעכער אַפּפּערוויליקייט און גוטהאַרציקייט.

אין דעם זכות וואָס יעדער איד וועט בויען דעם משכן באַ זיך און באַ אַנדערע, וועלן מיר זוכה זיין צום בנין בית המקדש אין ירושלים עיר הקדש, בביאת משיח צדקנו, במהרה בימינו.

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם . . . יעדע אידישע האַרץ: תרומה כה, ח. וראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו. של"ה תרומה שכה, ב ואל"ך. אלשיך תרומה עה"פ. לקו"ת נשא כ, סע"ב. ובכ"מ. גאָלד און זילבער . . . אהבת ה' און יראת ה': ראה תו"א ר"פ וישב. ובכ"מ.

און אַזוי ווי דער משכן און מקדש איז געווען אַ קוואַל פון ג־טלעכע ברכות פאַר אַלע אידן, זאָל דער אויבערשטער באַגליקן יעדן איינעם און איינע שײַ אין אַלעס וואָס מען נויטיקט זיך, מאַטעריעל און גייסטיק צוזאַמען. בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

[תרגום חפשי]

למסיבה השנתית של "נציבי הישיבה"
תומכ־תמימים ליובאוויטש – מאַנטרעאַל
ה' עליהם יחיו

לקראת החגיגה השנתית לכבוד נציבי הישיבה, שולח הנני את ברכתי הלבבית להנהלה, לנציבים ולכל ידידי הישיבה, עם התקווה הפנימית שמפעל זה ותעמולה זו יתברכו בהצלחה רבה.

הפעולות, בשנה זו, של ישיבות ליובאוויטש בחלקיו השונים של העולם – מוקדשות לשנת ה־150 להסתלקות־הילולא של רבינו הזקן, בעל התניא והשלחן ערוך, מייסד תנועת חב"ד־ליובאוויטש, שיטתה ואורח־חיי. ובדאי שזכרון זה יכניס חיות מיוחדת גם בין כל ידידי ישיבת ליובאוויטש במאַנטרעאַל – חיות אשר תבוא לידי ביטוי בתוצאות מעשיות.

ידוע פתגם רבינו הזקן, שיהודי צריך לחיות עם הזמן – עם תוכן הפרשה ("סדרה") בתורה שקוראים מדי שבוע. וכיון שחגיגה זו תיערך בשבוע של פרשת ויקהל־פקודי, אתעכב על תורה מרבינו הזקן שבה מבאר מדוע מוזכר ב' פעמים "משכן" בפסוק הראשון של פרשת פקודי.

נקודת הביאור היא, שישנם ב' משכנות: המשכן שבנו מזהב וכסף וכו', והמשכן שיש לכל יהודי בתוך לבו. ולכן אמר הקב"ה: "ועשו לי מקדש – ושכנתי בתוכם", כלומר, שאשכון בכל לב יהודי. ומשכן זה שבכל לב יהודי נשאר שלם גם כאשר נחרב בית המקדש בירושלים.

יתרה מזו: ה"משכן של מטה" שבנו בני"י מזהב וכסף ושאר דברים גשמיים, הי' בדוגמת ה"משכן של מעלה", המשכן שבשמים. בדומה לזה, גם בכל יהודי ישנם ב' משכנות: "משכן של מעלה" הקשור עם קדושת המוח והלב [הרעיון והרגש], ו"משכן של מטה" המתבטא בהנהגת החיים המעשיים היום־יומיים – חיים של לימוד התורה וקיום המצוות־מעשיות.

בפרשת פקודי ניתן, כבר בתחלתה, חשבון הנדבות שבני"י נתנו עבור המשכן; ובהתאם לביאור רבינו הזקן – מתייחס ענין זה אל ב' המשכנות: המשכן מזהב וכסף, והמשכן שבכל יהודי. באופן הראשון – הכוונה לזהב וכסף במובנו הפשוט; באופן השני – הכוונה לאהבת ה' ויראת ה' עם מסירות נפש, לקדש את המוח ולב, ולהמשיכם בלימוד, בתפלה ובקיום המצוות – מתוך הבנה עמוקה יותר ועם כל הכחות הפנימיים.

וזהי מטרתה של ישיבת ליובאוויטש במאַנטרעאַל, כמו של שאר ישיבות ליובאוויטש בכל מקום שהם – לחנך תלמידים אשר מפתחים בעצמם ב' משכנות אלו: קדושת המוח והלב, וקדושת המעשה בפועל.

נציבי וידידי הישיבה, מלבד מה שיש להם – כמו לכל בניי – ב' משכנות פנימיים משלהם, קונים הם גם חלק בה"משכן-משכן" של ישיבת ליובאָוויטש. ותקוותי שיעשו זאת (להקריב מעצמם), כפי ההוראה בתורה – "כל איש אשר ידבנו לבו" – מתוך נכונות ורצון פנימי ובטוב לבב.

בזכות זה שכל יהודי יבנה משכן, בתוכו ובזולתו, נזכה לבנין בית המקדש בירושלים עיר הקדש, בביאת משיח צדקנו, במהרה בימינו.

וכשם שהמשכן ומקדש היו מעיין של ברכות הקב"ה עבור כל בניי, יזכה השי"ת את כל אחד ואחת שיי בכל המצטרך להם, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת אי"א נו"נ עוסק בצ"צ

שליח כ"ק אדמו"ר זי"ע למדינת אילינוי

ר' דניאל יצחק ע"ה

בן – יבדלח"ט – הת' ר' אפרים שליט"א

נלב"ע ב' אדר-שני ה'תשע"ד

מאסקאוויץ

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות משפחתו

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות